

AB Komisyonu 2024 Türkiye Raporu

30 Ekim 2024

AB Komisyonu Türkiye Raporu'nun özet bölümü aşağıda yer almaktadır.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

[AB Komisyonu 2024 Türkiye Raporuna erişim için](#)

Raporun temel bulguları şu şekilde özetlenmektedir:

KÜME 1. KATILIM SÜRECİNİN TEMEL GEREKLİLİKLERİ

Demokrasi:

- Türkiye'de Mart 2024'teki yerel seçimler bazı eksiklikler gözlemlenmesine karşın genel olarak iyi şekilde düzenlenmiş ve halkın tercihlerini yansıtmıştır.
- Cumhurbaşkanlığı sistemi TBMM'nin yasama ve denetim işlevlerini büyük ölçüde zayıflatmıştır, ayrıca Hükümetin hesap verebilirliğini sağlayacak araçların eksik olduğu görülmektedir.
- AB entegrasyon sürecinden sorumlu kurumlar mevcuttur. Bu alandaki temel sorumlu kuruluş Dışişleri Bakan Yardımcısı'na bağlı AB Başkanlığı'dır.
- Cumhurbaşkanlığı sistemindeki denge ve denetim eksiklikleri devam etmektedir. Düzenleyici makamların çoğu doğrudan Cumhurbaşkanlığı'na bağlı olmaya devam etmektedir. Kamu yönetimi ileri derecede siyasallaşmış durumdadır ve muhalefet partilerine üye belediye başkanlarına yönelik baskılar devam etmekte ve bu durum yerel demokrasinin zayıflamasına yol açmaktadır.
- Sivil toplum kuruluşları (STK'lar) faaliyet alanlarının daralması ve resmi makamların sürekli baskısı dahil olmak üzere çok sayıda kısıtlamayla karşı karşıya kalmaktadır. Buna karşın, sivil toplum sesini duyurmaya ve aktif olarak toplumsal yaşama katılmaya devam ederek birçok alanda önemli katkılarda bulunmaya devam etmektedir. Yeni mevzuat ve politikalar konusunda STK'lara danışılmasını sağlayacak mekanizmalar oluşturulmalıdır.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

Kamu Yönetimi Reformu

- Türkiye'nin bu alandaki hazırlık seviyesi "sınırlı" ile "orta düzey" arasındadır. Raporlama döneminde ilerleme kaydedilmemiştir. AB Komisyonu'nun geçtiğimiz yılki önerileri uygulanmamıştır ve geçerliliğini korumaktadır.
- Türkiye önümüzdeki yıl;
 - Kamu yönetimi ve kamu maliyesi yönetimi reformu için kapsamlı strateji hazırlayarak onaylamalı,
 - Özellikle üst düzey görevlerde liyakate dayalı işe alım, atama ve terfileri başlatmalı,
 - Kapsayıcı ve veri temelli politika planlama belgeleri ve yasa teklifleri hazırlama yöntemi belirlemek için süreçleri gözden geçirmelidir.

23. Fesil: Yargı ve Temel Haklar

- Hukukun üstünlüğü ve temel haklar konusunda Türkiye'nin hazırlıkları erken aşamadadır. AB Komisyonu'nun önceki dönemlerdeki kilit tespitleri ile ilgili ilerleme kaydedilmemiştir ve ciddi endişeler devam etmektedir.

Yargının işleyişi

- Hazırlıklar erken aşamada olmaya devam etmektedir ve hiçbir ilerleme kaydedilmemiştir.
- Yeni yargı reformu paketleri kabul edilmesine rağmen yargının işleyişindeki temel eksiklikler giderilmemiştir. Yargı bağımsızlığı üzerindeki baskılar devam etmektedir. Türkiye AİHM kararlarına uymamaya devam etmektedir. Yargı sisteminin işleyişinin iyileştirilmesi için büyük çaba gösterilmelidir.
- AB Komisyonu'nun geçtiğimiz yılki önerileri uygulanmamıştır ve geçerliliğini korumaktadır. Türkiye önümüzdeki yıl;
 - Yargının bağımsız ve tarafsız şekilde görevini yerine getirmesine olanak veren, kuvvetler ayrılığını güçlendiren ve Anayasa Mahkemesi kararlarına alt mahkemelerin uymasını sağlayan, Avrupa standartlarına uygun siyasi ve hukuki ortam yaratmalıdır.
 - Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun (HSK) yapısı üyelerinin seçim süreci, yürütmenin rolü ve etkisinin sınırlandırılmasını sağlayacak şekilde değiştirilmeli ve üst düzey yetkililer tarafından herhangi bir müdahaleyi önleyici tedbirler alınmalıdır.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

- Tüm yargı süreçlerinin temel haklara, özellikle suç mağdurlarının haklarına ve ceza davalarındaki şüpheli ve sanıkların usul haklarına saygı göstermesi sağlanmalı, masumiyet karinesi, bireysel ceza sorumluluğu ilkeleri ve hukuki kesinlik, savunma hakkı ve adil yargılanma hakkı tam olarak güvence altına alınmalıdır.

Yolsuzlukla Mücadele

- Yolsuzlukla mücadele kapsamındaki hazırlıklar erken aşamada olup, raporlama döneminde hiçbir ilerleme kaydedilmemiştir.
- Yolsuzluğa Karşı Ceza ve Hukuk Sözleşmeleri ve Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO) tavsiyeleri doğrultusunda önleme ve kontrol çerçevesi oluşturma ya da Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi gerekliliklerini yerine getirme konusunda adım atılmamıştır.
- Yolsuzluk davalarında siyasi etkinin sınırlandırılması için yasal çerçeve ve kurumsal yapının iyileştirilmesi sağlanmalıdır.
- Kamu kurumlarının hesap verebilirlikleri ve saydamlığı artırılmalıdır.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki önerileri uygulanmamıştır ve geçerli olmaya devam etmektedir. Türkiye önümüzdeki yıl;
 - Yolsuzlukla mücadeleye yönelik uluslararası yükümlülüklerini, özellikle BM Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi ve ilgili Avrupa Konseyi Sözleşmeleri çerçevesinde yerine getirmelidir;
 - GRECO'nun tavsiyelerinin etkin takibini sağlamak için gerekli mevzuatı kabul etmelidir;
 - Yolsuzlukla etkin mücadeleye yönelik açık siyasi iradeyi ve vizyonu yansıtan, güvenilir ve gerçekçi bir eylem planına dayanan yolsuzlukla mücadele stratejisi geliştirmelidir.

Temel Haklar

- Türkiye'de insan haklarıyla ilgili genel durumda iyileşme sağlanmamıştır ve bu durum endişe kaynağı olmaya devam etmektedir. Yasal çerçeve, insan hakları ve temel haklara saygı konusunda genel güvenceler içermektedir ancak, mevzuat ve uygulamaların Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve AİHM içtihadı ile uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir.
- Gazeteciler, yazarlar, avukatlar, akademisyenler, insan hakları savunucuları ve eleştirel görüşlerini dile getirenler terörizm desteği iddiasıyla yargılanmakta ve mahkum edilmektedir.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri uygulanmamıştır ve geçerliliğini korumaktadır. Önümüzdeki yıl Türkiye:
 - Terörle mücadele yasaları ve uygulamalarını AİHS, AİHM içtihatları, Venedik Komisyonu'nun tavsiyeleri, AB müktesebatı ve uygulamaları ile uyumlu hale getirmelidir;
 - Kadınlara yönelik her türlü şiddetle etkin şekilde mücadele için yasal çerçeveyi ve uygulanmasını iyileştirmelidir;
 - Irkçılık ve ayrımcılığın her türüyle, özellikle LGBTIQ bireylere yönelik ayrımcılıkla etkin şekilde mücadele etmeli ve azınlık haklarının korunmasını sağlamalıdır;
 - Osman Kavala - Türkiye davası dahil olmak üzere, AİHM kararlarını uygulamalıdır.

İfade Özgürlüğü

- Türkiye'nin bu alandaki hazırlıkları erken aşamadır. Raporlama döneminde hiçbir ilerleme kaydedilmemiştir ve bu alandaki ciddi endişeler devam etmektedir.
- Ulusal güvenlik ve terörle mücadeleye ilişkin ceza yasalarının uygulanması Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni (AİHS) ihlal etmeye devam etmekte ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarından sapmaktadır ve bu durum ifade özgürlüğünü engellemektedir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri uygulanmamış ve geçerliliğini korumaktadır. Önümüzdeki yıl Türkiye:
 - Tutuklu bulunan gazeteciler, insan hakları savunucuları, avukatlar, yazarlar ve akademisyenlerin serbest bırakılmasını ve haklarındaki cezai davaların AİHS ve AİHM tarafından belirlenen kıstaslara uygun şekilde sonuçlandırılmasını sağlamalıdır;
 - Özellikle terörle mücadele yasası, ceza yasası, veri koruma yasası, internet yasası, "sahte haber" tanımını içeren yeni medya yasası ve Radyo ve Televizyon Üst Kurulu yasasını Avrupa standartlarına uygun hale getirmek ve ifade özgürlüğünü kısıtlamayan, orantılı şekilde uygulama sağlamak amacıyla gözden geçirmelidir;
 - Medyanın çalışmalarını bağımsız şekilde ve misilleme veya işten çıkarılma korkusu olmaksızın yürütebileceği güvenli ve çoğulcu bir ortam sağlamalıdır.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

24. Fası: Adalet, Özgürlük ve Güvenlik

- Türkiye'nin adalet, özgürlük ve güvenlik alanındaki hazırlıkları orta seviyededir.
- İran kara sınırının gözetimi ve korunması kapasitesinin güçlendirilmesi konusunda bazı ilerlemeler kaydedilmiştir.
- Türkiye 3,6 milyon sığınmacıya ev sahipliği yapma ve destekleme yönündeki önemli çabalarını sürdürmüştür.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyelerinin çoğu henüz ele alınmamış olup, geçerliliğini korumaktadır. Önümüzdeki yıl Türkiye;
 - 2016 Mart tarihli AB-Türkiye Bildirisi'ni tam olarak uygulamalı, özellikle Yunan adalarından geri kabul işlemlerine yeniden başlamalı ve AB-Türkiye Geri Kabul Anlaşması'nın tüm AB ülkelerine yönelik hükümlerini uygulamalıdır;
 - Kişisel veri koruma mevzuatını AB müktesebatı ile uyumlu hale getirerek Europol ile Türkiye arasında uluslararası veri alışverişi anlaşmasının imzalanmasını kolaylaştırmalıdır;
 - Ulusal ve uluslararası düzeyde sınır hizmetleri arasındaki eşgüdümü geliştirmek için sınır yönetimi konusunda bir strateji ve eylem planı onaylayarak, uygulamaya koymalıdır.

Örgütlü Suçlarla Mücadele

- Türkiye örgütlü suçlarla mücadelede AB müktesebatının uygulanması konusunda kısmi hazırlık seviyesine sahiptir. Genel olarak uyum konularında sınırlı ilerleme kaydedilmiş, bazı alanlarda da ilerleme sağlanmıştır. Türkiye Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) Eylem Planı'nın kalan maddelerini ele alma konusunda ilerleme kaydetmiş ve FATF'in "gri listesinden" çıkarılmıştır. AB Komisyonu'nun geçen yılki önerileri çoğunlukla geçerli olmaya devam etmektedir. Önümüzdeki yıl Türkiye;
 - Terörle mücadeleye ilişkin yasal çerçeve ve uygulamaları AB müktesebatı ile uyumlu hale getirmeye devam etmeli, kara para aklama, terörün finansmanı ve kitle imha silahlarının finansmanına ilişkin rejimi Venedik Komisyonu'nun tavsiyelerine uygun olarak güçlendirmelidir;
 - AB ve Eurojust ile uluslararası işbirliği anlaşması gerçekleştirmeli, AB üye ülkeleriyle adli işbirliği içine girmeli ve AB kolluk kuvvetleriyle bilgi alışverişi ve operasyonel işbirliğine daha istekli olmalıdır.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

- Tanık koruma ve veri koruma mevzuatını iyileştirmelidir.

EKONOMİK KRİTERLER

İşleyen pazar ekonomisinin varlığı

- Türkiye işleyen piyasa ekonomisi oluşturma konusunda oldukça ileri düzeydedir ve raporlama döneminde bazı ilerlemeler kaydedilmiştir. Daha sıkı bir para politikası duruşuna geçiş dış dengesizliklerin azaltılmasına yardımcı olurken, iç talep ılımlı hale gelmiştir.
- Enflasyonist baskılar ve enflasyon düşmekle birlikte, hâlâ çok yüksek seviyelerde seyretmektedir. İstihdam artmıştır ancak, işgücü piyasası hâlâ büyük yapısal zorluklarla karşı karşıya bulunmaktadır. Bazı mali konsolidasyon tedbirlerine rağmen kısmen deprem sonrası yeniden yapılanma harcamaları nedeniyle bütçe açığı artmıştır. Önemli güçlüklerle karşı karşıya olmasına rağmen bankacılık sektörü, politika ortamındaki değişikliklere nispeten sorunsuz uyum sağlamıştır.
- İş yapma ortamını iyileştirmeye yönelik adımlar atılmış olsa da saydamlık ve öngörülebilirlik endişe konusu olmaya devam etmektedir. Devlet yardımlarının saydamlığı ve denetimi zayıf olmaya devam etmektedir.
- AB Komisyonu'nun 2023 yılındaki tavsiyeleri tam olarak uygulanmamıştır ve geçerli olmaya devam etmektedir. Piyasa ekonomisinin işleyişini iyileştirmek için Türkiye özellikle şunlara odaklanmalıdır:
 - Dezenflasyon süreci tamamen başarıya ulaşana kadar sıkı para politikası duruşu sürdürülmelidir;
 - Bütçe açığının daha da azaltılması amacıyla gelir artışları ve harcama tarafındaki mali tamponlardan yararlanılmalıdır;
 - Fiyat belirleme mekanizmalarına devlet müdahalesini azaltarak iş ortamının iyileştirilmesine devam edilmeli, rekabeti bozan devlet yardımları önlenmeli ve devlet yardımlarının saydamlığı artırılmalıdır.

AB içindeki rekabetçi baskılarla başa çıkma kapasitesi

- Türkiye AB içindeki rekabetçi baskılarla ve piyasa güçleriyle başa çıkma kapasitesi açısından iyi bir hazırlık seviyesine sahiptir. Raporlama döneminde bu alanda sınırlı ilerleme kaydedilmiştir. Ekonomi, çeşitliliğe sahiptir. İyi gelişmiş bir hizmet sektörü ile güçlü bir imalat ve tarım sektörü bulunmaktadır. İnsan sermayesini geliştirme çabaları sürdürülmüştür ancak, işletmelerin ihtiyaçları ile işgücünün yetkinliklerinin uyumsuzluğu önemli sorun olmaya devam etmiştir.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

- 2023 yılında yatırım faaliyetleri önemli ölçüde artmış, dijitalleşme ve yeşil ekonomiye geçiş alanlarında ilerleme kaydedilmiştir. AB ile ekonomik entegrasyon yüksek seviyededir.
- AB Komisyonu'nun 2023 yılındaki önerileri kısmen uygulanmış olup geçerliliğini korumaktadır. Rekabet gücünü artırmak ve uzun vadeli büyümeyi desteklemek için Türkiye önümüzdeki yıl özellikle şunlara odaklanmalıdır:
 - Eğitim ve öğretimi işgücü piyasasının ihtiyaçlarına daha uygun hale getirmeli, mesleki eğitim ve öğretim kalitesini ve bunlara erişimi artırmalı ve okuldan çalışma hayatına geçişi desteklemelidir;
 - Enerji arzını çeşitlendirme çabalarını sürdürmeli ve enerji karmasında yenilenebilir enerjinin payını artırmalıdır;
 - KOBİ'lerin uzun vadeli finansmana erişimi iyileştirilmelidir.

5. Fasıll: Kamu İhale Kanunu

- Türkiye kamu ihale kanunu alanında orta düzeyde hazırlık seviyesine sahiptir ancak, AB müktesebatı ile uyum sağlanması için önemli eksiklikler bulunmaktadır. Raporlama döneminde bu alanda hiçbir ilerleme kaydedilmemiştir. Saydamlığın yetersiz olması ve ayrımcı yerli fiyat avantajları devam etmiştir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri yerine getirilmemiştir ve geçerli olmaya devam etmektedir. Önümüzdeki yıl Türkiye özellikle:
 - Kamu ihale mevzuatını 2014 tarihli kamu ihaleleri, hizmetler, imtiyazlar ve kamu-özel sektör ortaklıkları hakkındaki yönergeler ile daha fazla uyumlu hale getirmeli ve saydamlığı artırmalıdır;
 - Rekabeti bozarak saydamlığı sınırlayan ihale süreçlerinin kullanımını azaltmalı, sözleşme performansını değerlendirme araçlarını geliştirmeli ve kamu ihale süreçlerinin ve sözleşme yönetiminin etkinliğini karşılaştırmalı olarak değerlendirecek araçlar geliştirmelidir;
 - AB müktesebatı ile uyumsuz olan muafiyetleri kaldırmalı ve ayrımcı yerli fiyat avantajı ve telafi edici uygulamalardan kaçınmalıdır.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

18. Fası: İstatistikler

- Türkiye istatistikler konusunda orta düzeyde hazırlık seviyesine sahiptir ve raporlama döneminde bazı ilerlemeler kaydedilmiştir.
- AB Komisyonu'nun geçtiğimiz yıl sunduğu öneriler kısmen uygulanmış olup geçerliliğini korumaktadır. Önümüzdeki yıl Türkiye özellikle:
 - TÜİK Başkanı'nın atanması ve görevden alınma gerekçelerini saydam, profesyonel kıstaslara dayalı olarak belirlemelidir. Bu konu TÜİK'in mesleki veya bilimsel bağımsızlığını tehlikeye atmamalıdır.
 - Ulusal hesapların Avrupa Hesaplar Sistemi 2010 (ESA 2010) ve ESA 2010 ile ilgili iletim programı gereklilikleriyle uyumlu hale getirilmesine devam edilmelidir.
 - Tarım (sayım hazırlıkları dahil), göç ve sığınma istatistikleri iyileştirilmeli ve kısa vadeli iş istatistiklerine yönelik yeni gereksinimlerle tam uyum sağlama çalışmaları sürdürülmelidir.

32. Fası: Mali Kontrol

- Türkiye'nin mali kontrol konusundaki hazırlıkları iyi seviyededir ancak, raporlama dönemi boyunca ilerleme kaydedilmemiştir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki önerileri geçerliliğini korumaktadır. Önümüzdeki yıl Türkiye:
 - Mevcut kamu mali yönetimi performansını değerlendirmek için yeni bir kamu harcama ve mali hesap verebilirlik (PEFA) incelemesi düzenlemeli, kamu iç mali kontrol politika belgesini ve ilgili eylem planını güncellemeli ve kapsamlı bir kamu mali yönetim stratejisi hazırlanmasını sağlamalıdır.
 - Yolsuzlukla mücadele ulusal stratejisi kabul edilmelidir.
 - Belediyeler ve kamu iktisadi teşebbüslerinin tek hazine hesabına dahil edilmesi düzenlemelerini gözden geçirmelidir.

KÜME 2: İÇ PAZAR

1. Fası1: Malların serbest dolaşımı

- Türkiye malların serbest dolaşımı konusunda iyi bir hazırlık seviyesine sahiptir. AB ürün mevzuatı ile uyum sağlama ve iç pazarda malların serbest dolaşımını etkileyebilecek engellerin çözümü konusunda raporlama döneminde bazı ilerlemeler kaydedilmiştir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki önerileri kısmen uygulanmıştır ve geçerli olmaya devam etmektedir. Türkiye önümüzdeki yıl:
 - Gümrük Birliği yükümlülüklerini ihlal eden tarife dışı engelleri ortadan kaldırmaya devam etmelidir. Özellikle Üst Düzey Ticaret Diyalogu kapsamında belirlenen öncelikli sorunlar ele alınmalıdır.
 - Piyasa gözetim önlemlerinin kapsamı ve etkinliği artırılmalıdır.

2. Fası1: İşgücünün serbest dolaşımı

- İşgücünün serbest dolaşımı alanındaki hazırlıklar erken aşamadır ve raporlama döneminde ilerleme kaydedilmemiştir. Önümüzdeki yıl Türkiye:
 - Avrupa İş Bulma Hizmetleri (EURES) ağına katılım amacıyla mevzuat ve idari uygulamaları hazırlamalıdır.

3. Fası1: Yerleşme hakkı ve hizmet sunma özgürlüğü

- Bu alandaki hazırlıklar erken aşamadır. Raporlama döneminde ilerleme kaydedilmemiş olup, bu alanda AB'ye uyum sağlamak için önemli çaba gerekmektedir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki önerileri yerine getirilmemiştir ve geçerliliğini korumaktadır. Gelecek yıl Türkiye:
 - Hizmetler Yönergesi ile ulusal mevzuatını uyumlu hale getirmeli ve tek temas noktası kurmalıdır.
 - Sınır ötesi posta teslim hizmetlerine ilişkin düzenleme dahil olmak üzere AB posta mevzuatı ile uyum sağlamaya devam etmelidir.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

- Orantılılık Testi Yönergesi dahil mesleki niteliklerin karşılıklı tanınması konusunda AB müktesebatına uyum sağlamalıdır.

4. Fasıl: Sermayenin serbest dolaşımı

- Türkiye sermayenin serbest dolaşımı konusunda orta düzeyde hazırlık seviyesine sahiptir. Genel olarak raporlama döneminde bazı ilerlemeler kaydedilmiş, özellikle kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede yol alınmıştır.
- Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) Eylem Planı'nın kalan maddelerinin ele alınması konusunda önemli ilerleme kaydedilmiş ve FATF "gri listesinden" çıkarılmıştır.
- Bazı ilerlemeler sağlanmış olmakla birlikte birçok sektörde yabancı mülkiyet ve sermaye hareketleri üzerindeki sınırlamalar devam etmektedir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri kısmen uygulanmıştır, geçerli olmaya devam etmektedir. Önümüzdeki yıl Türkiye:
 - Yabancı mülkiyet ve sermaye hareketleri üzerindeki sınırlamaları en aza indirmelidir.
 - Kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadeleye yönelik tedbirleri güçlendirmeli, avukatların yükümlü kuruluşlar olarak kabul edilmesini sağlamalı ve Nisan 2024 tarihli ilgili Anayasa Mahkemesi kararında ifade edilen endişelerin ele alınması yoluyla AB müktesebatıyla uyum sağlanması için çalışmaları sürdürmelidir.

6. Fasıl: Şirketler Hukuku

- Türkiye şirketler hukuku alanında ileri düzeydedir. Kurumsal sürdürülebilirlik raporlama standartlarının benimsenmesi ve şirketler hukukunda dijital araçlar ve süreçlerin kullanımının başlatılması gibi alanlarda bazı ilerlemeler kaydedilmiştir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri tam olarak karşılanmamış olup geçerliliğini korumaktadır.
- Önümüzdeki yıl Türkiye özellikle şunları yapmalıdır:
 - Uzun vadeli hissedar katılımını teşvik etmek konusundaki ulusal mevzuatını AB müktesebatı ile daha uyumlu hale getirmelidir.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

- Sınır ötesi dönüşümler (conversions), şirket birleşmeleri ve bölünmeler konusundaki ulusal mevzuatını AB müktesebatı ile uyumlu hale getirmelidir.
- Ülke temelli raporlama (CBCR) dahil olmak üzere kurumsal sürdürülebilirlik raporlamasına ve gelir vergisi bilgilerinin açıklanmasına yönelik düzenlemeler getirmelidir.

7. Fasıll: Fikri Mülkiyet Hukuku

- Türkiye fikri mülkiyet hukuku alanında iyi düzeyde hazırlık seviyesine sahiptir. Ancak, raporlama döneminde ilerleme kaydedilmemiştir. Bazı mevzuat uyumsuzlukları ve yargı süreçlerinde uygulama ve yürütme ile ilgili sorunlar devam etmektedir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri yerine getirilmemiştir ve geçerliliğini korumaktadır. Önümüzdeki yıl Türkiye:
 - Fikri mülkiyet hakları ihlalleriyle etkili mücadele için yürütme önlemlerini iyileştirmeli, sahte ve korsan ürünlerin çevrimiçi satışı gibi ihlallerle mücadele, arama ve el koyma kararlarının yürütülmesi konusundaki süreçlerle ilgili zorlukları gidermelidir.
 - Hakimlerin fikri mülkiyet hakları konusunda uzmanlık düzeyi artırılmalıdır.
 - Özellikle yargı ve gümrük makamları tarafından hızlandırılmış ve basitleştirilmiş imha prosedürlerinin söz konusu olduğu durumlarda, etkin uygulama ve yaptırım için fikri mülkiyet hakları sahipleriyle işbirliğini iyileştirmelidir.
 - Özellikle fikri ve sınai mülkiyet haklarının etkin yargısal uygulanmasına ilişkin doğru istatistiksel verilerin toplanması ve sistemsel fikri mülkiyet hakları eksikliklerinin analizini kolaylaştırmak amacıyla bu verilerin işlenmesini sağlamalıdır.

8. Fasıll: Rekabet Politikası

- Türkiye rekabet politikası alanında belirli bir hazırlık seviyesine sahiptir. Ancak, raporlama döneminde ilerleme kaydedilmemiştir.
- Devlet yardımı alanındaki endişeler devam etmektedir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri yerine getirilmemiş olup, geçerliliğini korumaktadır.
- Önümüzdeki yıl Türkiye:

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

- AB müktesebatı doğrultusunda devlet yardımı kurumsal çerçevesinin bağımsızlığını ve işlevselliğini sağlamalıdır.
- Uygulama mevzuatını kabul ederek Devlet Yardımları Yasası'nı uygulamaya koymalıdır.
- Tüm yardım planlarının güncel ve saydam envanterini hazır hale getirmelidir.

9. Fasıı: Finansal Hizmetler

- Türkiye finansal hizmetler alanında iyi bir hazırlık seviyesine sahiptir. Finansal sektörde makro ihtiyati ve düzenleyici önlemleri aşamalı olarak kaldırma süreci başlatılmasıyla raporlama döneminde bazı ilerlemeler kaydedilmiştir.
- Türkiye özel emeklilik sistemi ve sermaye piyasalarında daha fazla esneklik sağlamak için bazı adımlar atmıştır. Sürdürülebilir ve dijital finansmanı teşvik etme çalışmaları devam etmektedir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri yalnızca kısmen uygulanmış olup, geçerliliğini korumaktadır. Gelecek yıl Türkiye:
 - Gözden geçirilmiş CRR/CRD ve BRRD çerçeveleriyle uyum sağlama çabalarını sürdürmelidir.
 - Makro ihtiyati ve düzenleyici önlemleri aşamalı olarak kaldırmaya devam etmeli ve varlık kalitesinin gözden geçirilmesine yönelik saydamlığı artırmalıdır.
 - Sermaye piyasaları ve finansal piyasa altyapılarıyla ilgili AB müktesebatına uyum çabalarını sürdürmelidir.

28. Fasıı: Tüketici ve Sağlık Koruması

- Türkiye tüketici ve sağlık koruması konusunda iyi bir hazırlık seviyesine sahiptir.
- Sağlık hizmetleri izleme sisteminin güçlendirilmesi ve ciddi sınır ötesi sağlık tehditlerinin ele alınması konularında sınırlı ilerleme kaydedilmiştir. Ayrıca, ruh sağlığı hizmetlerinin kurumsallaşmadan çıkarılması konusunda sınırlı gelişme sağlanmıştır.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri yerine getirilmemiş olup geçerliliğini korumaktadır. Gelecek yıl Türkiye:
 - Tüketici haklarının korunmasını güçlendirmeli, tüketici hareketi ile icra organları arasındaki işbirliği ve eşgüdümü daha da iyileştirmeli, farkındalık artırıcı faaliyetleri çoğaltmalı, dijital

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

ortamdaki ihlallere yönelik daha fazla önlem almalı ve tüketicileri destekleyici tedbirler getirmelidir.

- Birincil sağlık hizmetlerini güçlendirmeli, halk sağlığı acil durumlarının risk değerlendirmesi ve risk yönetimi için merkezi ve il düzeyinde yeterli kaynak sağlamalıdır.
- İlgili sektörler içinde ve arasında afetlere karşı etkili çok sektörlü hazırlık ve müdahaleyi sağlamak için işgücünü ve idari kapasiteyi artırmalıdır.

KÜME 3: REKABET EDEBİLİRLİK VE KAPSAYICI BÜYÜME

10. Fasıı: Dijital Dönüşüm ve Medya

- Türkiye bu alanda belirli bir hazırlık seviyesine sahiptir. Raporlama döneminde sınırlı ilerleme kaydedilmiştir. Yeterli rekabetin olmaması, medya mülkiyetinin yoğunlaşması ve düzenleyici kurumların mali ve idari bağımsızlığının yetersizliği konularında endişeler devam etmektedir.
- AB Komisyonu'nun son birkaç yıldaki tavsiyeleri yalnızca kısmen uygulanmış olup geçerliliğini korumaktadır. Türkiye önümüzdeki yıl:
 - Elektronik iletişimde evrensel hizmetler, yetkilendirme düzenlemeleri, pazar erişimi ve geçiş haklarını AB müktesebatı ile uyumlu hale getirmelidir.
 - Düzenleyici otoritenin ve yönetim kurulu üyelerinin bağımsızlığını güçlendirmeli ve medya çoğulculuğunu sağlamak için internet yasasını Venedik Komisyonu tavsiyelerine uygun olarak değiştirmelidir.
 - Kamu yayın kuruluşunun bağımsızlığını güçlendirmek için adımlar atmalıdır.

16. Fasıı: Vergilendirme

- Türkiye vergilendirme alanında orta düzeyde hazırlık seviyesine sahiptir. Raporlama döneminde ilerleme kaydedilmemiştir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri yerine getirilmemiş olup geçerliliğini korumaktadır. Önümüzdeki yıl Türkiye:
 - Tüm AB ülkeleri ile otomatik vergi bilgi değişimini etkinleştirmelidir.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

- ÖTV'ye tabi enerji ürünleri yelpazesi de dahil olmak üzere KDV ve ÖTV'ye ilişkin mevzuatını AB müktesebatıyla uyumlu hale getirmeye devam etmelidir.
- Kayıt dışı ekonomiyle mücadelede devam etmeli ve performans göstergeleri kullanarak ilerlemeyi saydam bir şekilde raporlamalıdır.

17. Fasıll: Ekonomik ve Parasal Politika

- Türkiye ekonomik ve parasal politika alanında belirli hazırlık seviyesine sahiptir ve iyi bir ilerleme kaydetmiştir. Mayıs 2023'teki TBMM ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonrası yeni hükümet döneminde politika normalleşme süreci başlamıştır. Merkez Bankası para politikasında önemli bir sıkılaştırma yaparak politika faizini yeniden para politikasının birincil aracı olarak tesis etmiştir. İhtiyati ve düzenleyici tedbirlerin sadeleştirilmesine yönelik kararlı adımlar atılmış ve bu, para politikası aktarım mekanizmasının güçlenmesine yardımcı olmuştur. Aşırı açık prosedürü, veri mevcudiyeti ve zamanlamasında da iyileştirmeler yapılmıştır.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri büyük ölçüde yerine getirilmiştir. Türkiye önümüzdeki yıl:
 - Merkez Bankası'nın işlevsel bağımsızlığını daha da güçlendirmeli ve dezenflasyon süreci pekişene kadar sıkı para politikası duruşunu sürdürmelidir.
 - Saydam bir para politikası çerçevesi altında makro ihtiyati çerçeveyi daha da basitleştirmeye devam etmeli ve daha etkili bir iletişim sağlamalıdır.

19. Fasıll: Sosyal Politika ve İstihdam

- Türkiye sosyal politika ve istihdam konusunda belirli hazırlık seviyesine sahiptir. Raporlama döneminde ilerleme kaydedilmemiştir. İşgücü piyasası durumu iyileşmiş olsa da sendikal haklar, sürekli seviyede kayıt dışı istihdam, işgücü piyasasındaki cinsiyet farkı ve gelir eşitsizlikleriyle ilgili endişeler devam etmektedir.
- AB Komisyonu'nun geçen seneki tavsiyeleri kısmen uygulanmış olup geçerliliğini korumaktadır. Türkiye önümüzdeki yıl:
 - Sosyal diyalog mekanizmalarını etkin bir şekilde kullanarak sendikal hakların ve toplu sözleşme haklarının uygulanmasını sınırlayan engelleri kaldırmalıdır.
 - Özellikle inşaat ve madencilik sektörlerinde ve plastik atık geri dönüşümünde ölümcül iş kazalarıyla ilgili ortaya çıkan iş sağlığı ve güvenliği zorluklarını ele almalıdır.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

- Kadınlar ve gençlerin istihdam oranını artırmak için etkili aktif işgücü piyasası politikaları benimsemeli ve uygun maliyetli bakım hizmetlerini genişletmelidir.

20. Fasıl: Girişimcilik ve Sanayi Politikası

- Türkiye girişimcilik ve sanayi politikası alanında orta düzeyde hazırlık seviyesine sahiptir. Raporlama döneminde ilaçlar için yerelleştirme ve önceliklendirme gerekliliklerine son verilerek bazı ilerlemeler kaydedilmiştir ve yeni strateji belgeleri ile etki değerlendirmeleri kabul edilmiştir. Ancak, kamu alımlarında AB sanayi politikası ilkeleriyle uyumsuz uygulamaların sürmesi, büyük yatırımlar için devlet yardımı saydamlığının yetersizliği ve kayıt dışı ekonominin büyüklüğüyle ilgili endişeler devam etmektedir.
- AB Komisyonu'nun önceki tavsiyeleri yalnızca kısmen uygulanmış olup geçerliliğini korumaktadır. Gelecek yıl Türkiye:
 - Sanayi politikası ilkeleriyle uyumsuz olan kamu alımı fiyat primlerini kaldırmalı ve bunun yerine yenilikçiliği etkili şekilde teşvik eden önlemler uygulamaya koymalıdır.
 - 2019-2021 sanayi stratejisi uygulama sonuçlarını ve sanayi destek programı kapsamında dağıtılan destek miktarını kamuya açıklamalıdır.
 - KOBİ destek çerçevesinin etkisini değerlendirmeye devam etmeli ve boşlukları ve çakışmaları azaltmalıdır.

25. Fasıl: Bilim ve Araştırma

- Genel olarak Türkiye bilim ve araştırma alanında iyi bir hazırlık seviyesine sahiptir. Türkiye Ufuk Avrupa (Horizon Europe) Programı'na katılım ve programa yönelik farkındalık artırma ve kapasite oluşturma çalışmalarıyla raporlama döneminde bazı ilerlemeler kaydetmiştir. AB ile Türkiye arasında araştırma ve inovasyon konusunda iyi, aktif ve genişleyen bir işbirliği bulunmaktadır.
- AB Komisyonu'nun geçtiğimiz yılki tavsiyeleri kısmen karşılanmış olmakla birlikte geçerliliğini korumaktadır. Gelecek yıl Türkiye:
 - Avrupa İnovasyon Karnesi sıralamalarında Türkiye ile AB arasındaki performans farkı artışını gidermeye ve inovasyonu geliştirmeye yönelik çabalarını yoğunlaştırmalıdır.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

26. Fasıll: Eğitim ve Kültür

- Türkiye eğitim ve kültür alanında orta düzeyde hazırlık seviyesine sahiptir. Mesleki eğitim ve ulusal yeterlilik sistemleri başta olmak üzere eğitim alanında sınırlı ilerleme kaydedilmiştir.
- Kültür alanında da sınırlı ilerleme kaydedilmiştir. Türkiye ulusal kalkınma politikalarında kültürün değerini kabul etmekte ve kültürel mirasın korunmasını ve teşvik edilmesini desteklemektedir.
- AB Komisyonu'nun önceki tavsiyeleri yerine getirilmemiş olup geçerliliğini korumaktadır. Türkiye önümüzdeki yıl:
 - Özellikle kız çocukları ve dezavantajlı gruplardan gelen çocuklara odaklanarak kapsayıcı eğitimi daha da iyileştirmeli, okul terk oranını azaltma konusundaki çalışmaları izlemeli ve sürdürmelidir.
 - Türk Yeterlilikler Çerçevesi ve Türk Yükseköğretim Kalite Kurulu'nun düzgün çalışmasını sağlamalıdır.
 - 2005 UNESCO Kültürel İfadelerin Çeşitliliğinin Korunması ve Teşviki Sözleşmesi'nin uygulanmasına yönelik adımlar atmaya devam etmelidir.

29. Fasıll: Gümrük Birliğı

- Türkiye Gümrük Birliğı konusunda iyi bir hazırlık seviyesine sahiptir ve raporlama döneminde bazı ilerlemeler kaydedilmiştir. Türkiye uzun süredir devam eden bazı ticaret engellerini ele almış ve bazı ithalat ve ihracat kısıtlamalarını kısmen kaldırmıştır. Ancak, gümrük vergisi muafiyeti, serbest bölgeler ve gözetim düzeni AB müktesebatı ile henüz tam olarak uyumlu hale getirilmemiştir ve Gümrük Birliğı hükümlerini ihlal etmektedir.
- AB Komisyonu'nun geçen seneki tavsiyeleri tam olarak karşılanmadığından geçerliliğini korumaktadır. Önümüzdeki yıl Türkiye:
 - Yeni mevzuatı AB Gümrük Kodu ile tam uyumlu hale getirmek için çabalarını artırmalı ve risk temelli kontroller ile basitleştirilmiş süreçleri AB müktesebatına uyumlu hale getirmelidir.
 - Ülke içinde aktarılan (transshipment) veya basit şekilde dönüştürülen malların menşeyinin AB'ye ithalat sırasında yanlış beyanı gibi durumlarda Avrupa Yolsuzlukla Mücadele Ofisi (OLAF) ile idari soruşturmalarda işbirliğı yaparak kontrolleri güçlendirmelidir.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

- Gümrük Birliği'nde serbest dolaşımdaki mallara yönelik ithalat ve ihracat kısıtlamalarını ve ilave vergileri ortadan kaldırmaya devam etmelidir.

KÜME 4: YEŞİL GÜNDEM VE SÜRDÜRÜLEBİLİR BAĞLANTILIK

14. Fası: Ulaştırma Politikası

- Türkiye ulaştırma politikası konusunda orta düzeyde hazırlık seviyesine sahiptir. 2053 yılına kadar ulaşım sektörünü karbonsuzlaştırma çabalarını hızlandırarak raporlama döneminde bazı ilerlemeler kaydetmiştir.
- Ancak, mevcut demiryolu işletmecisine sağlanan sübvansiyonlar ve ulaştırma operatörünün TCDD altyapı yöneticisinden mali bağımsızlığının olmaması, büyük sorunlar olarak kalmaktadır. Demiryolu çerçeve yasasının kabulü daha da ertelenmiştir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri tam olarak karşılanmamış olup geçerliliğini korumaktadır. Türkiye gelecek yıl:
 - Türkiye'de alternatif yakıtlar için yeni ve yeşil teknolojilerin benimsenmesine yönelik olası fizibilite projeleriyle birlikte uygun izleme önlemlerini değerlendirmelidir.
 - Havacılık ve deniz taşımacılığıyla başlayarak ulaştırmanın karbonsuzlaştırılması için özel ve kamu düzeyinde kapasite geliştirme araçları kurmayı ve ara hedefler belirlemeyi değerlendirmelidir.
 - Afet unsurlarını da içerecek şekilde Sürdürülebilir Kentsel Hareketlilik Planları (SUMP's) geliştirilirken ilk "sürdürülebilir kentsel hareketlilik planı" beyaz kitabını hazırlayıp yayımlamalı ve politika diyalogunu iyileştirip yerel ve merkezi makamlar arasında eşgüdümü artırmalıdır.

15. Fası: Enerji

- Türkiye enerji alanında orta düzeyde hazırlık seviyesine sahiptir. Yenilenebilir enerji dağıtımı ve Ulusal Enerji Verimliliği Stratejisi ve Yol Haritası'nın kabulüyle sınırlı ilerleme kaydedilmiştir. Ancak, yenilenebilir enerji sektöründe yerli içerik gerekliliği uygulamaları devam etmiştir. Türkiye'nin doğal gaz piyasasına ilişkin mevzuat değişiklikleri henüz AB'nin üçüncü enerji paketiyle uyumlu hale gelmemiştir. Genel olarak, Rusya'ya olan enerji bağımlılığı devam etmektedir. Türkiye nükleer güvenlik düzenlemelerinin mevzuat uyumlaştırması konusunda çabalarını sürdürmüştür.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri kısmen uygulanmış olup geçerliliğini korumaktadır. Gelecek yıl Türkiye:

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

- Faaliyetlerin ayrıştırılması için yasal bağlayıcılığı olan plan ve takvim oluşturarak doğal gaz piyasası reformunu derinleştirmeli ve doğalgaz piyasası yasasını AB'nin üçüncü enerji paketiyle uyumlu hale getirmek için güncellemelidir.
- Akkuyu nükleer santralinin stres testlerini ve nükleer güvenlik mevzuat uyumunu tamamlamalıdır.
- Dünya Ticaret Örgütü (WTO) ve AB-Türkiye Gümrük Birliği kurallarıyla çelişen yenilenebilir enerji sektöründeki yerli içerik gerekliliği uygulamalarını sonlandırmalıdır.

21. Fasıll: Trans-Avrupa Ağları

- Türkiye Trans-Avrupa ağları konusunda ileri hazırlık seviyesine sahiptir. Raporlama döneminde sınırlı ilerleme kaydedilmiştir. Ulaştırma ağları alanında, Halkalı-Kapıkule demiryolunun inşasında ilerleme sağlanmıştır.
- AB Komisyonu'nun önceki tavsiyeleri geçerliliğini korumaktadır. Gelecek yıl Türkiye:
 - AB müktesebatı ile uyumlu saydam, maliyeti yansıtan ve ayrımcı olmayan bir gaz transit rejimi oluşturmalıdır.
 - Yavuz Sultan Selim Köprüsü demiryolu bağlantıları için somut adımlar atmalıdır.
 - TEN-T ağlarında uyumu kolaylaştırmak için AB müktesebatındaki temel mevzuatla uyumu hızlandırmalıdır.

27. Fasıll: Çevre ve İklim Değişikliği

- Türkiye çevre ve iklim değişikliği alanında belirli bir hazırlık seviyesine sahip olup raporlama döneminde sınırlı ilerleme kaydetmiştir. Çevre alanında su kalitesi konusunda bazı adımlar atılmıştır. İklim değişikliği alanında Türkiye yenilenmiş İklim Değişikliği Azaltım Stratejisi ve Eylem Planı (2024-2030) ve yenilenmiş İklim Değişikliği Uyum Stratejisi'ni kabul etmiştir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri yerine getirilmemiş olup geçerliliğini korumaktadır. Türkiye önümüzdeki yıl:
 - Depremden etkilenen bölgelerin yeniden inşasında çevresel standartların tam olarak uygulanmasını sağlamalı, özellikle Çevresel Etki Değerlendirmesi Direktifi ve diğer yatay çevre mevzuatını tam olarak uygulamalıdır.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

- Endüstriyel kirlilik, su ve atık direktifleri ile doğa koruma ve hava kalitesi direktifleriyle uyumu tamamlamalı; özellikle asbestten korunma konusundaki düzenlemeleri depremden etkilenen alanlarda etkin şekilde uygulamalıdır.
- İklim eylemiyle ilgili AB müktesebatıyla uyumu tamamlamalı, emisyon ticareti dahil olmak üzere Paris Anlaşması kapsamında gerekli katkıları sonuçlandırmalıdır.

KÜME 5: KAYNAKLAR, TARIM VE UYUM

11. Fasıll: Tarım ve Kırsal Kalkınma

- Türkiye tarım ve kırsal kalkınma konusunda belirli bir hazırlık seviyesine sahiptir ve bu fasılda sınırlı ilerleme kaydedilmiştir. Türkiye'nin tarımsal destek politikası, AB ortak tarım politikası ilkelerinden uzaklaşmaya devam etmiştir. IPARD'ın uygulanmasında iyi bir ilerleme kaydedilmiş, tüm ülke çapında kapsamı genişletilmiş ve önemli fon dağıtımı sağlanmıştır.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri kısmen uygulanmış olup geçerliliğini korumaktadır. Gelecek yıl Türkiye:
 - Tarımsal destek politikasını AB müktesebatıyla uyumlu hale getirmelidir.
 - Çiftçi sürdürülebilirlik veri ağı (FSDN) ve entegre idare ve kontrol sistemi (IACS) kurmalıdır.
 - Sığır eti ve canlı büyükbaş hayvan ithalat kotalarının açılması ve saydam şekilde yönetilmesini sürdürülebilir bir temelde sağlamalıdır.

12. Fasıll: Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası

- Türkiye gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı politikası alanında belirli bir hazırlık seviyesine sahiptir. Raporlama döneminde bu alanda genel olarak ilerleme kaydedilmemiştir. Gıda güvenliği konusunda Türkiye'nin AB standartlarına uygun hale gelmesi için gıda tesislerini güncellemesi gerekmektedir. Bu alanda AB müktesebatının tam olarak uygulanması önemli bir çalışma gerektirmektedir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri karşılanmamış olup geçerliliğini korumaktadır. Türkiye önümüzdeki yıl:
 - Özellikle çiğ süt alanındaki gıda tesislerini AB standartlarına uygun hale getirmelidir.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

- AB'nin azami pestisit kalıntı limitlerini karşılamalı ve tekrarlayan eksiklikleri etkin şekilde ele almalıdır.
- Zoonoz kontrol sistemine AB'nin One Health-Tek Sağlık yaklaşımını entegre etmelidir.

13. Fasıl: Balıkçılık ve Su Ürünleri

- Türkiye bu alanda orta düzeyde hazırlık seviyesine sahiptir. Kaynakların korunması ve filo yönetiminde yasal çerçevenin iyileştirilmesiyle bazı ilerlemeler kaydedilmiştir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri kısmen uygulanmış olup geçerliliğini korumaktadır. Önümüzdeki yıl Türkiye:
 - Balıkçılık yönetimini AB mevzuatıyla uyumlu hale getirme çabalarını artırmalı, veri toplama ve sürdürülebilir balıkçılık yönetimini destekleyen bilimsel danışmanlık için veri paylaşımı sağlamalıdır.
 - Pazar politikasını özellikle meslek kuruluşlarının tanınması ve rollerini düzenleyen kriterlerde AB kurallarıyla uyumlu hale getirme çabalarını artırmalıdır.
 - Akdeniz'de iyi bir uyum düzeyi sağlamak için AB standartlarına uygun olarak denizde balıkçılık kontrol ve denetimini iyileştirmeye devam etmeli; yasa dışı, kayıt dışı ve düzensiz balıkçılıkla mücadeleyle yönelik önemli çaba göstermelidir.

22. Fasıl: Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu

- Türkiye bölgesel politika ve yapısal araçların koordinasyonu alanında orta düzeyde hazırlık seviyesine sahiptir. Programlama ve mali yönetimde bazı ilerlemeler kaydedilmiştir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri geçerliliğini korumaktadır. Türkiye önümüzdeki yıl:
 - Bölgesel politika uygulamalarındaki yapısal zayıflıkları ele almalıdır.
 - IPA II kapsamında devam eden operasyonların izlenmesini iyileştirmeli ve IPA III kapsamında programlamayı hızlandırmalıdır.
 - Yerel demokrasinin düzgün işleyişini ve daha dengeli bölgesel kalkınmayı sağlamalıdır.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

33. Fasıll: Mali ve Bütçe Hükümleri

- Türkiye maliye ve bütçe hükümleri alanında belirli bir hazırlık seviyesine sahiptir. Raporlama döneminde ilerleme kaydedilmemiştir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyesi karşılanmamış olup geçerliliğini korumaktadır. Türkiye önümüzdeki yıl:
 - Gayri Safi Milli Gelir envanterini Eurostat'ın GSMH Envanteri Rehberi ile daha uyumlu hale getirmelidir.

KÜME 6: DIŞ İLİŞKİLER

30. Fasıll: Dış İlişkiler

- Türkiye dış ilişkiler konusunda orta düzeyde hazırlık seviyesine sahiptir. Raporlama döneminde bazı ilerlemeler kaydedilmiştir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri geçerliliğini korumaktadır. Gelecek yıl Türkiye:
 - Gümrük tarifelerini AB Ortak Gümrük Tarifesi ile tam uyumlu hale getirmelidir.
 - AB'nin Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi ve çift kullanımlı ihracat kontrol rejimiyle uyumunu tamamlamalıdır.
 - Üst Düzey Ticaret Diyalogu çerçevesinde belirlenen öncelikli ticaret engellerini ele almalıdır.

31. Fasıll: Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası

- Türkiye ortak dış güvenlik ve savunma politikası (ODSP) alanında belirli bir hazırlık seviyesine sahiptir. Raporlama döneminde genel olarak ilerleme kaydedilmemiştir. Türkiye'nin dış politika alanında aktif ve önemli bir oyuncu olması AB-Türkiye ilişkilerinin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Ancak, Türkiye'nin dış politikası, özellikle Rusya'ya yönelik AB yaptırımlarıyla ve Hamas'ın AB tarafından terör örgütü olarak tanımlanmasına karşı uyum eksikliği nedeniyle AB'nin ODSP öncelikleriyle çelişmektedir. Ortak güvenlik ve savunma politikası (OGSP) kapsamında Türkiye, AB kriz yönetimi misyonlarına ve operasyonlarına aktif olarak katılmaya ve önemli katkılarda bulunmaya devam etmiştir.

AB Komisyonu'nun resmi değerlendirmeleridir; gayriresmî taslak çeviridir.

- Türkiye dış politikası büyük bir değişime uğramadan ancak, güncellenmiş bir vizyonla '360 derece' stratejik bakış açısını sürdürmüştür. Türkiye AB üyeliğine bağlı kaldığını belirtirken, diplomatik, ekonomik, güvenlik ve savunma alanlarında kapsamlı bir vizyon izlemekte, ortaklıklarını çeşitlendirmekte ve stratejik özerkliğini öne sürmektedir.
- Türkiye Afrika, Asya, Körfez ve Latin Amerika ülkeleriyle ilişkilerini yoğunlaştırmış, Arap devletleri ve Ermenistan ile bölgesel normalleşme çabalarını artırmıştır. Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırı savaşı karşısında Türkiye, Ukrayna'nın egemenliğini ve toprak bütünlüğünü desteklemiş ve hem Rusya hem de Ukrayna ile siyasi, ekonomik ve diplomatik angajmanını sürdürmüştür. Ancak, Türkiye AB'nin Rusya'ya yönelik kısıtlayıcı önlemlerine uyum sağlamaktan kaçınmaya devam etmiş; Rusya ile ticaret, ekonomik ve enerji ilişkilerini önemli ölçüde artırmıştır. Türkiye toprakları üzerinden Rusya'ya yönelik yaptırımların ihlalinin önüne geçmek üzere AB-Türkiye işbirliği sürmüş ve bazı sonuçlar elde edilmiştir.
- 7 Ekim 2023'te Hamas'ın İsrail'e yönelik terör saldırısının ardından Türkiye saldırıyı kınamamış ve Hamas'a destek veren bir duruş sergilemiştir; bu tutum AB'nin pozisyonuyla tamamen çelişmektedir. Ortadoğu Barış Süreci'nde Türkiye, iki devletli çözümün uygulanması için siyasi sürecin yeniden başlatılması gerektiği konusunda AB'nin tutumuyla uyum içindedir.
- AB Komisyonu'nun geçen yılki tavsiyeleri yalnızca kısmen uygulanmış olup, geçerliliğini korumaktadır. Türkiye önümüzdeki yıl:
 - AB Yüksek Temsilcisi'nin AB adına ve ODGP ile ilgili AB Konseyi kararları doğrultusundaki açıklamalarına uyumunu önemli ölçüde artırmalıdır.
 - Özellikle Rusya tarafından askeri amaçlar için kullanılan ileri teknoloji ürünlerinde kısıtlayıcı önlemlerin delinmesini önlemek ve tespit etmek için çabalarını artırmalıdır.
 - AB ile dış ve güvenlik politikası konusunda daha yapıcı ve düzenli bir siyasi diyaloğa katılmalı, uyum alanlarında işbirliği arayışını sürdürürken farklılıkları azaltmak için çalışmalıdır.
